

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)
SSN Paweł Wiliński

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **B.W.**

oskarżonego o czyny z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 13 czerwca 2023 r.
skargi obrońcy oskarżonego na wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy
z dnia 19 września 2022 r., sygn. akt IV Ka 551/22,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy
z dnia 10 marca 2022 r., sygn. akt XI K 365/21,
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy w postępowaniu odwoławczym;**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M.B., Kancelaria Adwokacka w B., kwotę 720 (siedemset dwadzieścia) zł, w tym 23 % VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postaci sporządzenia i wniesienia skargi.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 10 marca 2022 r., sygn. akt XI K 365/21, B.W. został uniewinniony od popełnienia dwóch czynów kwalifikowanych z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.

Apelację od powyższego wyroku wniósł oskarżyciel publiczny – Naczelnik Urzędu Celno-Skarbowego w W. Zaskarżył go w całości i zarzucił:

„• rażącą obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść wydanego w tej sprawie orzeczenia, to jest art. 366 § 1 k.p.k. poprzez niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy i nieuzyskanie przez Sąd odpowiedzi na pytanie jakie było rzeczywiste przeznaczenie zatrzymanych urządzeń,

• błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę orzeczenia, poprzez dowolną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego, polegający na przyjęciu, iż oskarżony B.W. w dniu 27 stycznia 2017 r. w miejscowości [...] w Sklepie, [...], a także w dniu 2 lutego 2017 r. w miejscowości [...] w lokalu bez nazwy mieszczącym się na stacji paliw, [...], pełniąc funkcję Prezesa Zarządu M. Sp. z o.o. oraz zajmując się sprawami gospodarczymi tej spółki, nie urządzał gier hazardowych na automatach C. nr [...]1, C. nr [...]2, C. nr [...]3, C. nr [...]4, C. nr [...]5 i C. nr [...]6, „z uwagi na okoliczność, że wszystkie urządzenia zatrzymane w miejscowości [...] w sklepie oraz na stacji paliw umożliwiały zawieranie terminowych operacji finansowych, a spółka M. Sp. z o.o. z siedzibą w B. spełniała definicję instytucji finansowej w rozumieniu art. 7a ustawy prawo bankowe, przeto zgodnie z przywołanym art. 7a, do prowadzonej przez spółkę działalności, nie miały zastosowania przepisy o grach hazardowych”. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 19 września 2022 r., sygn. akt IV Ka 551/22, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania.

Skargę w trybie przepisów rozdziału 55a k.p.k. wniosła obrońca oskarżonego. Zaskarżyła powyższy wyrok w całości i podniosła następujące zarzuty:

„1. naruszenie art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. przez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwagi na konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, pomimo że taka podstawa uchylenia orzeczenia w tej sprawie nie wystąpiła,

2. naruszenie zasady *ne peius* wobec nieusunięcia przez sąd odwoławczy uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k.”.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu.

Pisemne odpowiedzi na skargę przedłożyli: prokurator Prokuratury Okręgowej w B. oraz Naczelnik Urzędu Celno-Skarbowego w W. zgodnie wnosząc o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się zasadna, dlatego też Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Podstawą takiego rozstrzygnięcia jest zasadność pierwszego zarzutu skargi. Już na wstępie należy zaznaczyć, że zarzut drugi, odnoszący się do niewłaściwego zastosowania przez Sąd odwoławczy reguły *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k., jest bezprzedmiotowy. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy nie orzekał na podstawie art. 454 § 1 k.p.k. i nie uczynił z reguły *ne peius* podstawy rozstrzygnięcia kasatoryjnego. Sąd odwoławczy wyraźnie zaznaczył, że podstawą jego orzeczenia była konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości – art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. (zob. pkt 5.3.1 uzasadnienia). W żadnym miejscu pisemnych motywów (zob. zwłaszcza pkt 3 uzasadnienia) nie znajduje się jakiegokolwiek odwołanie do art. 454 § 1 k.p.k. i normy wynikającej z tego przepisu.

Uczynienie podstawą orzeczenia kasatoryjnego konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości było jednak niezasadne. W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19 (OSNK 2019, z. 6, poz. 31), stwierdzono, że „konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd

pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji”. Spójnie w orzecznictwie skargowym Sądu Najwyższego stwierdza się, że podstawy takiej nie stanowi konieczność przeprowadzenia na nowo oceny zgromadzonego materiału dowodowego (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dni: 15 grudnia 2021 r., III KS 24/21; 9 marca 2023 r., III KS 84/22).

Tymczasem argumentacja Sądu odwoławczego stanowiąca podstawę uchylenia wyroku Sądu I instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sprowadza się do konieczności ponownej oceny dowodów, zwłaszcza w postaci eksperymentu procesowego, opinii biegłego M.T., oględzin automatów do gier. Sąd odwoławczy podkreśla tę okoliczność w punkcie 3, rubryka „wnioski” („[...] wyrok został wydany z naruszeniem art. 7 k.p.k., bowiem ocena dowodów dokonana przez sąd meriti nie może być uznana za swobodną i pozostawać pod ochroną tego przepisu”), punkcie 5.3.1. uzasadnienia dotyczącym podstawy wyroku kasatoryjnego („[...] sąd dopuścił się obrazy przepisów postępowania w zakresie oceny materiału dowodowego [...]”) oraz w punkcie 5.3.2. uzasadnienia, tj. w zakresie zapatrywań prawnych i wskazań co do dalszego postępowania („Ponownie rozpoznając sprawę sąd I instancji na nowo przeprowadzi przewód, a dokonując powtórnie rzetelnej i wszechstronnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego będzie miał na uwadze przedstawione wyżej uwagi i zapatrywania”). W uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego nie ma mowy o konieczności przeprowadzania na nowo postępowania dowodowego, chociażby nawet uzupełniającego.

Sąd Najwyższy z uwagi na prawne uwarunkowania skargi z rozdziału 55a k.p.k. nie jest uprawniony do oceny prawidłowości kontroli odwoławczej, tak jak czyni to na potrzeby kasacji. Zakres rozpoznania sprawy w postępowaniu skargowym jest bowiem bardzo ograniczony. Postępowanie to ma na celu jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11

czerwca 2021 r., III KS 1/21; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2021 r., V KS 13/21).

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że w niniejszej sprawie nie została spełniona przesłanka uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w postaci konieczności powtórzenia na nowo przewodu w całości. Konieczność ponowienia oceny dowodów wymienionych w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego nie spełnia przesłanki z art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.

Z uwagi na fakt, że adw. M.B. została wyznaczona obrońcą z urzędu oskarżonego B.W. wprost do postępowania skargowego (zarządzenie – k. 1307), w orzeczeniu kończącym postępowanie skargowe należało rozstrzygnąć o kosztach jej wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną oskarżonemu z urzędu. Uwzględniając zawarty w skardze wniosek obrońcy z urzędu, na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (t.j. Dz. U. 2022, poz. 1184 ze zm.) w zw. z § 11 ust. 3 pkt 1 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm.) zasądzono na jej rzecz kwotę 720 złotych, w tym VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie skargi. Rozstrzygnięcie to uwzględnia orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, z którego wynika, że różnicowanie wynagrodzenia adwokatów z urzędu, w stosunku do wynagrodzenia, jakie otrzymaliby, gdyby byli w sprawie ustanowieni z wyboru, nie ma konstytucyjnego uzasadnienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 r., V KK 549/20).

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

(TM)